

dern d'atansar de molt prop una cosa a una altra'. La que hom havia suposat etimològica 'posar a un costat, deixar de racó' (o 'abandonar') no apareix fins a una data tan tardana com 1569 (Ercilla) i ha restat sempre estranya al català, només castellana (veg. Cuervo, *Dicc.* I, 653-9; *DHiAcEsp.*, s. v.); pel que fa a l'especial aplicació nàutica, que també s'ha cregut originària, 'col·locar adequadament la càrrega d'un vaixell', no està documentada fins a la fi del S. XVIII, en el *dicc.* castellà de Terreros. Contra l'opinió de Cuervo, Behrens (*ZfSL* xxxii, 146-7) i M-Lübke (*REW*, 7321), segurament tots ells suggestionats per la necessitat de donar una etimologia, tot indueix, doncs, a creure que el significat primitiu va ser 'acostar'; i, com que *arrimar a la paret* era una frase freqüent, d'aquí es va passar després en castellà a la idea de 'posar a un costat' i 'disposar o estibar la càrrega' (ço que sol començar arrambant-la a les bandes).

Cal tenir també ben en compte que ja a l'Edat Mitjana és freqüent el matís d'apuntalar o estontolar una construcció en una altra, 'apuntar pals a un mur', 'fer recolzar': «si alguno quisiere *arrimar* su casa a alguna paret, dé --- la meitat del precio que costó la paret» en el *Fuero de Sepúlveda*, del S. XIII (tít. 166, p. 74); «que meliores mora las poderian aver --- et tomarō madeyros que *arrymarō* aas pēnas --- como cabanas» en la *Gral. Estoria gallega* del S. XIV (89.5) i de nou en el 228.29; «quiriendo pindrar e prender por pindra dos bestias mulanyas --- que venian de lavar, *rimó*-las a un paret e quiso lançar mano en ellas», doc. de Jaca de l'any 1420 (Nav. Tomás, *Docs. Ling. A. Ar.*, 135.22); «como nuestra naturaleza sea tan flaca que no se puede sostener sino *arrimada* a la conversacion y humanidad de los amigos», J. de Montemayor, *Trabajos de los Reyes*, a. 1558, *RFE* XII, 49.

De passatges com l'últim i com tots aquests, resulta ben clar el sentit de 'atansar del tot un objecte més o menys vertical a un altre si fa no fa parió', en certa manera igualar-los o arranar-los l'un a l'altre.

Fora de la terra hispànica el mot no apareix més que en el sard campidanès, *arrimai*, on és evident catalanisme (Wagner, *BhZRP* LVII, 57) i a França. Aquí, amb el significat hispànic, només es troba en alguns parlars del gascó pirinenc, en els quals pot ser importat: bearn. *arrimà* 'estontolar', *arrimà's* 'recolzar, acostar-se de prop', *arremà* 'desar, posar en el seu lloc', *arremà-s* 'posar-se a un costat, en lloc segur' (Palay), Lavedà *arremà-se* 'aixoplugar-se, arredossar-se' (Cordier), aranès *arremà-s*, *arrimà-se* 'arrambar-se (a una paret)'. Altrament trobem *arrimà* en llengua d'oc (però no documentat a l'Edat Mitjana) i *arrimer* en francès [S. xv], tots dos només en el sentit nàutic d'arreglar la càrrega d'una nau'.

Bloch creu que en aquest sentit el mot francès és d'origen espanyol o occità. Al contrari Diez, Cuervo, Behrens i M-Lübke estaven d'acord a cercar l'origen de la nostra família de mots en formes de l'anglès o de l'alemany, cosa que obligaria a creure que en la Península és una importació francesa. Encara que Bloch no anés del tot segur amb la seva opinió opo-

sada, és indubtable que el mot francès és poc freqüent, molt més tardà que el nostre i reduït a significats tècnics, cosa que obliga (com ja vaig indicar en la *RFH* VI, 1943, 212) a abandonar la idea d'un origen nòrdic.¹

Altrament l'etimologia germànica és poc satisfactòria des de tots els punts de vista: l'angl. mj. *rimen*, segons les dades de Behrens i del *N. E. D.*, era una forma dialectal, pròpia sobretot del Nord i el Centre d'Anglaterra (mentre que en el Sud i a Kent predominen *rumen*, *remen*) i significava 'desembarassar, evacuar un lloc': està ben lluny de ser evident que des d'ací es passi naturalment a 'estibar', ni que sigui a 'distribuir la càrrega', i així com així ja hem vist el caràcter tardà i tan secundari d'aquesta acc. a la Península Ibèrica. És clar que és impossible pensar en un germanisme autòcton d'Espanya: fins si es pogués pensar en un mot gòtic de tal família, la correspondència gòtica de l'angl. mj. *rimen* o d'un ags. *ryman*, seria **rimjan*. Però ¿com creure que un mot de sentit quotidià i ample, sense res de guerrer, feudal o nàutic, comú a les tres llengües hispàniques i testificat en totes tres des de mj. S. XIII o des de les albes del XIV pugui ser importació germànica ultrapirinènca?, i provinent d'un mot merament dialectal d'algunes llengües germàniques occidentals i transmes per França, on és d'allò més tardà i de caràcter purament tècnic? És evident que l'explicació corrent abans del DCEC va quedar, doncs, descartada inapel·lablement.

És veritat que és difícil donar una etimologia ben convincent. Però una sèrie de detalls poc estudiats convergeixen amb els que ja hem indicat de l'Edat Mitjana a assenyalar cap a la idea de 'adaptar o igualar una cosa a una altra d'apariada, de quasi pariona': en portuguès clàssic *arrimar-se á doutrina evangélica* en Arraes, *arrimar-se á virtude*, *arrimar-se á opinião de alguém*; en altres aplegats per Moraes. El mateix en castellà. En certa manera fer aquestes coses és posar-se en rima amb tal persona o amb tal doctrina. I això ens fa pensar que Ramon Llull usava el verb transitiu *arrimar* precisament en el sentit de 'fer rima paraules o frases': «aquests versos *arrimam* per ço qu'om los puscha mils saber de cor» (*Obr. Rim.*, 202).² Seria, doncs, un derivat de *RIM* o *RIMA*, cf. Berry *enrimer* 'arranjar simètricament'. I si això ve del greco-llatí *RHYTHMUS*, pensem que *ῥυθμιζω* era 'jo arreglo, dispo ordenadament', 'adequo (la vida a alguna finalitat)'. Quan el Mq. de Santillana escrivia «nin sé tal poeta que se vos *arri-me*, a quien non fagedes vergüenia e baldón», o sigui 'se us aparioni, aparelli', ¿no podem pensar que aquest poeta descabdel·lava lingüísticament la frase del seu mestre Ramon Llull pel rossolant d'un sentit derivat? Ja hem vist com Montemayor ho aplicava així mateix a amics i companyies, allí bones ací dolentes.

Un factor important pot semblar que s'oposa a aquesta solució, i és l'existència d'una forma amb *u*, que se sol considerar com una mera variant d'*arrimar*: cast. i port. *arrumar* és 'estibar la càrrega', i amb aquesta forma amb *u* sí que és una acc. ja prou antiga